

Слюсаренко Т. О.
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
кандидат мистецтвознавства, асистент
кафедри культурології

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В БАНДУРНОМУ ВИКОНАВСТВІ кін. ХХ–ХХІ ст.

Межа ХХ–ХХІ ст. в українському культурному просторі визначається динамічністю, різноспрямованістю духовних пошуків, зорієнтованих на переосмислення світоглядних орієнтирів, прагненням оновлення та змін в мистецькому інструментарії. Нові підходи в сучасній художній мові знайшли відбиток і в бандурному мистецтві.

Буття бандурної культури на сучасному етапі має два паралельні вектори розвитку. Перший пов'язаний з традиційною моделлю існування та розвитку: видова усталеність форм (суто бандурні колективи), орієнтація в навчальному та концертному репертуарі на класичний вітчизняний та зарубіжний вокальний та інструментальний здобутки, окресленість жанрово-сюжетної палітри думовою, релігійно-обрядовою, патріотичною, ліричною, побутовою та жартівливою тематикою, виконавська техніка представлена традиційними прийомами гри (щипок та удар), акустичний характер звучання, виконання в положенні сидячи, представлення українського традиційного вбрання. До цього напрямку належать бандуристи старшого та середнього покоління.

Другий напрям розвитку пов'язаний з інноваційними підходами, які реалізуються: в репертуарі (сучасні авторські пісні патріотичного, ліричного та жартівливого характеру, естрадні сучасні твори), у формуванні складу колективу, розширенні технічних можливостей інструменту (удари по корпусу або деці, glissando по обичайці та за порожком тощо), використанні естрадного аранжування, підставок для інструментів (дитячих та дорослих) під час виконання сидячи або стоячи, використанні в сценічних костюмах сучасних модних тенденцій. Цей напрям представляють як бандуристи середньої, так і молодшої генерації (школярство та студентство), характерним для якої є наявність та домінування в концертному репертуарі перекладення відомих світових вокальних та інструментальних хітів.

Культурний продукт, який сьогодні створюється сучасними бандуристами, має власне своєрідне «мистецьке обличчя». Останні роки є свідченням активного захоплення музикантами світовою музичною спадщиною. Естрада, металіка, рок стають домінуючими жанрами в концертному репертуарі молодих бандуристів. Серед творів: кавер версії групи «Скорпіонс», «Нірвана», «Queen», «Adele» та ін. Водночас, в репертуарі бандурної молоді є і твори зарубіжних композиторів-класиків (Л. В. Бетховена, А. Вівальді та ін.), але звучать вони в нетрадиційному синтезі з іншими народними та струнними інструментами (бандура і баян, бандура, віолончель, ударні інструменти та ін.).

Виконується бандуристами в власній інтерпретації та перекладеннях і музика до відомих популярних кінофільмів («Матриця», «Пірати Карибського моря»), саундтрек до к/ф «Амелі» та ін.), також в інструментальному перекладі звучать твори відомих українських естрадних гуртів «Океан Ельзи», «Скрябін», «Ляпіс Трубецкой» та ін., що також носить інноваційний характер.

Серед сучасних відомих бандурних колективів, в яких домінують вокальні та інструментальні твори з естрадним аранжуванням – тріо «Кралья», тріо «Квітана» та ін. В репертуарі бандуристок є і відомі українські народні, авторські естрадні пісні, але переважають зарубіжні популярні вокальні та інструментальні твори, які, на жаль, носять переважно розважальний характер.

Бандура в зазначених колективах використовується як головна тембральна окраса твору, звучить сучасною музичною мовою в синтезі з електронними інструментами. Але звукова насиченість естрадного аранжування не завжди виступає в балансі з вокальними даними учасниць, а саме, недостатньо тембрально насиченими голосами, тому створюється враження наспіву-

вання. Виконання цих композицій можна оцінити як достатньо професійне, хоча й без претензії на високу технічно-виконавську майстерність. Тобто, більшість творів позбавлені віртуозності й передачі глибокого філософсько-емоційного змісту.

Ще одним із інноваційних підходів в бандурному виконавстві та водночас його популяризацією, можна вважати використання сучасних інформаційних технологій. Наявність у наш час інтернет-ресурсу, розширює комунікаційні можливості і потреби музикантів в творчому обміні мистецьким досвідом. Так, поширеність в мережах відео-кліпів, як сучасної форми презентації власного культурного продукту, дозволяє виконавцям продемонструвати власні творчі пошуки та досягнення, ознайомитись з творчістю інших музикантів та колективів. Така форма демонстрації мистецьких пошуків може позитивно впливати на створення власних нових музичних проєктів, визначення власних музичних уподобань, що є важливим фактором розширення музичного світогляду сучасної молоді та опанування новими виконавськими прийомами тощо. Водночас, захопленість молоддю музикою зарубіжних хітів спричиняє зменшення інтересу до власного вітчизняного музичного надбання.

Сучасні молоді виконавці захоплюються естрадною та джазовою музикою та намагаються довести, що бандура є повноцінним самодостатнім музичним інструментом, в якому можуть втілюватись всі складові класичного біг-бенду. Так, відомий одеський бандурист– віртуоз, джазовий композитор, імпровізатор Георгій Матвій ввів до новітньої бандурної музики нові виконавські прийоми: басові флажолети, ковзання по струнах, ритмічні удари по грифу великим пальцем лівої руки, що створює імітацію ударної ритм-секції тощо. Мета бандуриста, довести, що бандура є українським джазовим інструментом. В 2012 р. він став першим і єдиним учасником від України міжнародного проєкту «Європейський джазовий оркестр», в якому брали участь по одному представнику з різних країн світу. Суть проєкту полягала в створенні кожного року нового складу оркестру за принципом класичного біг-бенду. В концертних програмах проєкту Г. Матвій виконував власні джазові твори [1].

Також використання інтернет-технологій допомагає у втіленні ідейно-мистецьких прагнень музикантів. Так, в 2013 р. за ініціативою В. Єсіпка, голови Національної спілки кобзарів України та кафедри бандури і кобзарського мистецтва Київського Національного університету культури і мистецтв, було створено проєкт «На вічну пам'ять великому кобзарю». В проєкті взяли участь близько 300 виконавців з 11 країн світу. І всесвітня капела

бандуристів в онлайн-режимі під керівництвом диригента В. Скоромного виконала українську пісню на слова Т. Г. Шевченка «Думи мої, думи мої». Серед виконавців як початківці, так і досвідчені бандуристи (викладачі, відомі концертуючі бандуристи, студенти та бандуристи-аматори) [2].

Отже, бандурне виконавство активно розвивається в руслі сучасних інноваційних музичних тенденцій, водночас зберігаючи традиції відбиття вищих духовних цінностей, які характеризують нашу українську культуру. Бндурне виконавство активно розвивається в руслі сучасних інноваційних музичних тенденцій, водночас зберігаючи традиції відбиття вищих духовних цінностей, які характеризують українську культуру.

Література

1. Слюсаренко Т. О. Бандурне мистецтво в українському культурному просторі (на прикладі бандурного виконавства Слобідського регіону ХХ – поч. ХХІ ст.) : монографія / Т. О. Слюсаренко. – Харків : Право, 2018. – С. 87.
2. Проект «На вічну пам'ять великому кобзарю» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kobzari.org.ua/>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

ДУХОВНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ЧАСУ

Тези доповідей учасників
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 16 квітня 2019 р.)

Харків
«Право»
2019

УДК 008(477)
Д85

Редакційна колегія:
*А. П. Гетьман (голова), В. О. Лозовой,
О. А. Стасевська, О. В. Уманець*

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори

Д85 **Духовна** культура України перед викликами часу : тези доп. учасників II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 квіт. 2019 р.) / [редкол.: А. П. Гетьман (голова), В. О. Лозовой, О. А. Стасевська, О. В. Уманець]. – Харків : Право, 2019. – 282 с.

ISBN 978-966-937-660-2

Збірка містить тези доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Духовна культура України перед викликами часу», в яких висвітлені актуальні питання духовного життя сучасної України, національної ідентифікації та збереження культурної пам'яті.

УДК 008(477)

ISBN 978-966-937-660-2

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

Мартянова Т. В.	
Фольк-опера «Коли цвіте папороть» Є. Ф. Станковича у контексті розвитку української опери 2 пол. XX ст.	78
Мислович Н. М.	
Загрози маргінесу.....	81
Пивоваров В. М.	
Українська мова і культура в реаліях сьогодення	84
Понеділок А. І.	
Українська сім'я: проблеми і можливі шляхи їх розв'язання	87
Савченко Г. С.	
Симфонії В. Т. Борисова в контексті жанрової традиції	90
Сердюк О. В.	
Погляди Івана Дзюби на проблеми сучасної української культури	93
Сидорчук Т. А.	
Кліповість як пріоритетний спосіб сприйняття інформації «поколінням Z».....	96
Сімейкіна Н. М.	
Парадигма театральної умовності на українській сцені	99
Слюсаренко Т. О.	
Інноваційні підходи в бандурному виконавстві кін. XX–XXI ст.	102
Смоляк П. О.	
Театральна діяльність Настасівської «Просвіти» у 1930-х рр.	105
Смородська М. М.	
Інтерпретації соулу в українській естраді як втілення культурного діалогу	109
Смородський В. І.	
П. К. Луценко – фундатор Харківської фортепіанної школи	112
Стасевська О. А.	
Місія закладів вищої освіти у формуванні історичної культури	115
Стасевський Л. С.	
Аномія як фактор криміналізації молодіжної культури	119
Уманець О. В.	
Фаустіанська тематика як втілення культурної пам'яті	121
Ценко М. Б.	
Про моральну відповідальність юристів	124
Челомбійко Т. В.	
Природне право та моральні цінності як основа якісного управління в українському суспільстві	127